

KONKURRENSKRAFTIGA REGIONER - EN DEL AV TILLVÄXTPOLITIKEN

JAN EDLING

Sovjetsystemets sönderfall, avregleringar av valutamarknaden och nationella monopolmarknader, framväxten av internationella handelsavtal och ekonomisk-politiska unioner, internetrevolutionen, telekommunikationernas snabba utveckling, fallande transportkostnader samt den snabba ökningen av direktinvesteringar har på knappt två decennier förändrat världen mer än vad de föregående två århundradena gjorde.

Allt fler länder dras nu in i den globala marknadsekonomi. Kina håller på att göra samma resa som Japan påbörjade på 1950-talet och som Korea, Taiwan, Singapore och Hongkong gjorde från 1970-talet och framåt. En utveckling från enklare industrier och kopiering av västerländska produkter till alltmer avancerad produktion av varor och tjänster och på en del områden en världsledande ställning med starka varumärken och egen framstående forskning. Indien, Malaysia och ett stort antal länder i Östeuropa och Latinamerika följer efter. Enligt ILO har antalet jobb vuxit med 438 miljoner bara de tio senaste åren. Även om den ekonomiska utvecklingen innebär svåra omställningar för en stor mängd människor, tycks utvecklingen ändå leda till att allt fler människor på jorden får en bättre ekonomi, bättre utbildning och förhoppningsvis också mer demokratiska levnadsvillkor.

GLOBAL SPECIALISERING

Den här utvecklingen leder till en kraftigt ökad specialisering av den globala produktionen. Stora skillnader i arbetskraftskostnader mellan länder medför att varor som tidigare tillverkades i höglöneländer utsätts för hård konkurrens av låglöneländer. På de områden där höglöneländerna inte förmår möta konkurrensen med ökad produktivitet omfördelas produktionen. De företagsnedläggningar vi ser i höglöneländerna utgör bara en liten del av omfördelningen. Den riktigt stora omvandlingen sker när konkurrens, ny teknik och allt billigare transporter gör det billigare att inhandla insatsvaror och konsumtionsvaror från länder där de framställs till lägre priser. Genom att köpa Kina-tillverkade bormaskiner för 99 kronor på Claes Olsson (apparater som för tio år sedan kostade 999 kronor) kan svenska konsumenter fördela om 900 kronor av sin konsumtion till andra varor och tjänster, en del svenska, andra importerade. Det här betyder att jobb som försvinner på ett ställe kan ge upphov till nya jobb i Sverige eller i andra delar av den globala ekonomin.

Eftersom höglöneländer har svårt att konkurrera om arbetskraftskostnader måste de konkurrera med produktivitet, kunskap och unicitet. Strävan efter unicitet leder till en strävan hos företag att arbeta med innovationer, nya produkter och produktionsprocesser som är svåra för andra länder att kopiera, särskilt om de är patentskyddade. I en innovationsdriven ekonomi kommer företagen i ökad utsträckning att söka kunskaper hos forskare i högskolor och forskningsinstitut. Autoliv (fordonssäkerhet) och Haldex (bl a fyrhjulsdrift) är två företag som utvecklat unika produkter som de säljer till fordonstillverkare i hela världen.

Men unicitet innebär inte alltid att företag måste tillverka alltmer avancerade tekniska produkter eller system. Företag som utvecklat unika affärsmodeller har också stora konkurrensfördelar. IKEA och H&M är två exempel på företag som byggt sina positioner på två svenska basnäringar (möbler och konfektion), kombinerat svensk design med utländsk låglöneproduktion och en världsomspännande logistik för att kunna marknadsföra och sälja sina produkter på en global marknad.

KONKURRENSKRAFTIGA REGIONER

I en ekonomi, där företag specialiserar sig på unika produkter och affärsmodeller, skapas sofistikerade regionala kunskapsnätverk. Företag arbetar tillsammans i kluster och de samarbetar med underleverantörer, konsulter, högskolor och forskningsinstitut. Kontakterna är ofta täta och informella, vilket förutsätter närhet. De samverkande företagen och organisationerna ställer krav på att kompetent arbetskraft finns tillgänglig, vilket i sin tur ställer krav på utbildningssystem, arbetsmarknadspolitik, lokaltrafik etc.

Den globala specialiseringen för således inte bara med sig en ofördelning av produktion mellan länder utan också att betydelsen av funktionella näringsgeografiska regioner växer. Svenska fordonsregioner, livsmedelsregioner, regioner med finansiella tjänster som specialitet tävlar med andra regioner med motsvarande specialiteter.

Det har blivit allt viktigare att företag i en region samverkar för att nå konkurrenskraft genom satsningar på forskning och utveckling, framgångsrika affärsmodeller och exportframgångar.

Högskolor och forskningsinstitut måste i ökad utsträckning arbeta nära regionens företag och bistå med utbildning och forskningsinsatser, både till de stora företagen men i ökad utsträckning också de små och medelstora företag som i jakten på unicitet kommer att efterfråga forskarnas kunskaper om material, produktionsprocesser mm. Den tid är förbi, då högskolan kunde sluta sig i sina elfenbenstorn. Om regionen ska nå konkurrenskraft ställs stora krav på att den sk "tredje uppgiften", dvs högskolans samverkan med det omgivande samhället, tas på största allvar.

Den globala specialiseringen medför också att nya krav ställs på de politiska organen. Vid sidan om skola, vård och omsorg ställs nu också krav på regionala myndigheter att fatta de avgörande lång- och kortfristiga besluten kring näringspolitik, utbildningspolitik, arbetsmarknadspolitik, infrastrukturpolitik osv. Många av dessa uppgifter har tidigare handlagts på statlig nivå men en decentralisering närmare de specialiserade funktionella regionerna blir alltmer nödvändig då specialiseringen förfinas och olika regioners behov blir alltmer olika.

För att en region ska kunna utveckla sin konkurrenskraft krävs alltså insatser från såväl näringsliv som akademi och politik. Man brukar kalla denna treenighet för "Triple Helix". Samverkan mellan de tre måste ske, framför allt i frågor som rör långsiktiga investeringar i kompetensförsörjning, infrastruktursatsningar eller olika tillväxtprojekt. Ett instrument för detta har varit de "Regionala tillväxtprogram", som utarbetas under ledning av regioner, regionförbund och länsstyrelser. Tyvärr har detta planeringsinstrument i huvudsak kommit att bli en angelägenhet för tjänstemän och politiker i offentliga organ. Näringsliv och akademi har

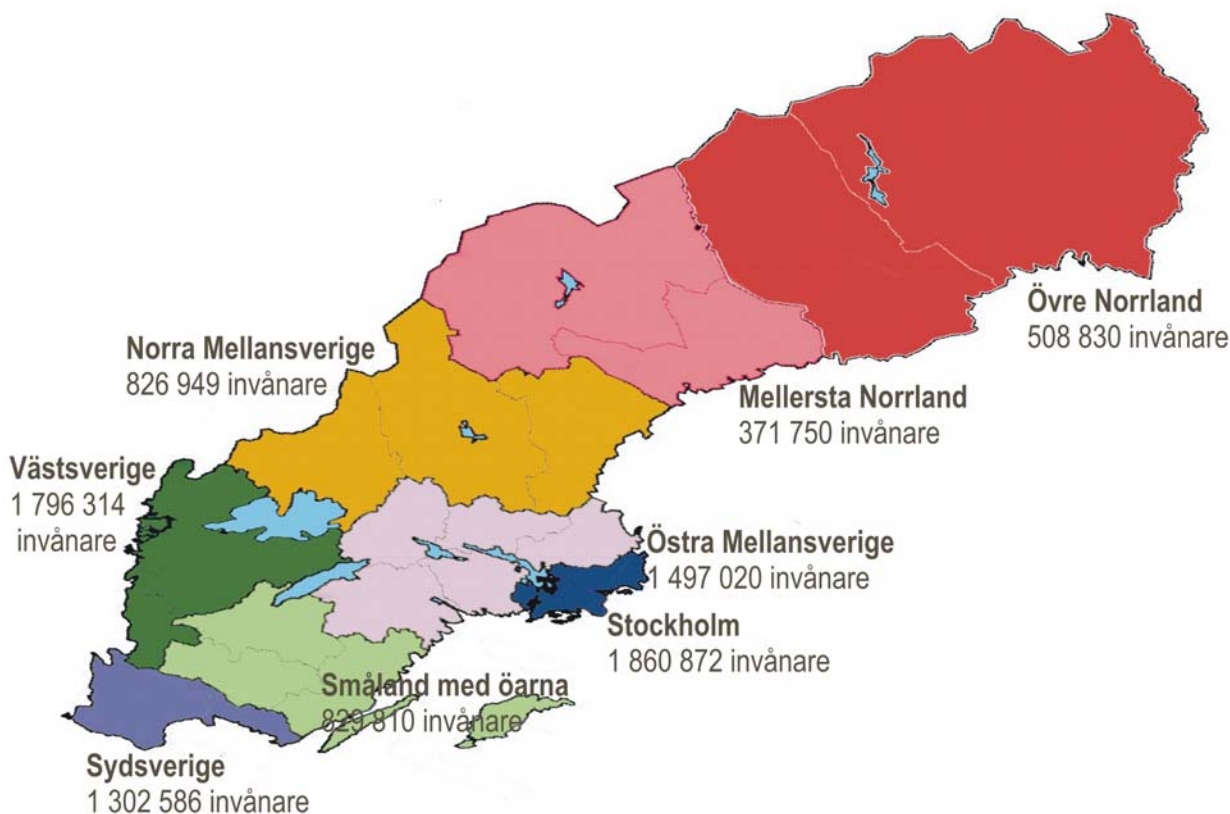
deltagit i planeringsarbetet i begränsad omfattning, sannolikt beroende på att de regionala politiska organen ännu saknar ekonomiska resurser och att den politiska makten över besluten fortfarande ligger i händerna på statliga organ med regional verksamhet (sk stuprör) som AMS, Banverket, Vägverket osv.

FUNKTIONELLA OCH ADMINISTRATIVA REGIONER

Funktionella regioner har inga tydliga administrativa gränser och likt amöbor förändras gränserna ständigt beroende på vilka företag och organisationer som för tillfället ingår i ett kluster. Vi kan hitta flera funktionella regioner inom begränsade delar av ett län. Ett län kan t ex innehålla ett träkluster, ett aluminiumkluster och ett elektronikkluster, vart och ett med sin funktionella region. Andra funktionella regioner sträcker sig över flera länsgränser och ibland också över nationsgränser (t ex Öresundsområdet).

Med hänsyn till den funktionella regionens amöbaliknande karaktär kan man aldrig förvänta sig att politiska beslut kan fattas av en sådan region. Sådana beslut måste fattas av församlingar som omfattar ett väl avgränsat geografiskt område – en administrativ region. Länen är administrativa regioner som skapats för andra ändamål än att medverka till global konkurrenskraft. De nuvarande länen har sina rötter i en gammal krigs- och uppbringningspolitik och har under efterkrigstiden kommit att bli administrativa gränser för landstingens sjukvårdspolitik, kollektivtrafik mm. Länsgränserna stämmer inte särskilt väl med näringsgeografiskt funktionella regioner eller arbetsmarknadsregioner. Mycket talar också för att flertalet län är för små för att klara av den nödvändiga decentraliseringen av beslut från statlig nivå till regional nivå.

I Sverige, liksom i andra länder i den "gamla världen", diskuteras därför nya administrativa gränsdragningar för den del av politiken som är att hänföra till skapandet av regional konkurrenskraft. I Sverige brukar vi tala om 6-8 regioner med vardera ungefär 1 miljon invånare. Skåne, Västra Götaland, Mälardalen är exempel på regioner av den storleken. Med hänsyn till att en ny regionindelning sker ytterligt sällan och därför kommer att gälla för lång tid framöver bör en framtida regionindelning så långt som möjligt ske efter naturliga näringsgeografiska gränser och med hänsyn till befolkningen pendlingsmönster. Det kan t ex innebära att invånarna i län som Halland, Jönköping och Södermanland på lång sikt skulle tjäna på en klyvning eller tredelning av tidigare administrativa regioner. I de mest glesbebyggda delarna av Sverige måste regionindelningen utgå från att ge mångfalden av små funktionella regioner en tillräcklig administrativ kapacitet för att klara den globala konkurrensen. Det kan t ex innebära att de nuvarande Norrlandslänen redan från början bör inrikta sig på att skapa en eller högst två regioner.

Figur 1 Sverige enligt EU:s NUTS2-indelning

HELA SVERIGE KAN INTE LEVA

Den globala konkurrensen har haft olika effekter i olika delar av Sverige. Bäst har det gått för regioner som haft en beredskap att ersätta arbetsintensiv industriproduktion med en produktion som är mer kunskapsintensiv, mer tjänsteinriktad och mer inriktad på att nå en global marknad. Helt klart har de stora tekniska högskolorna varit en viktig faktor i utvecklingen, men även andra regionala högskolor har fungerat som magneter för människor och företag. Vi börjar nu också se hur högskolorna specialiserar sig alltmer kring de utbildnings- och forskningsuppgifter som har betydelse för de regioner där de är verksamma.

Allra bäst har det gått för de tre storstadsregionerna. Göteborgsregionen fortsätter att vara en av Europas starkaste verkstadsregioner, mycket tack vare en långt driven specialisering och en breddning från ren industri till industri med ett stort tjänsteinnehåll. Malmöregionen håller på att växa samman med Köpenhamn. Skånes särskilda mandat att bedriva en övergripande regional utvecklingspolitik har haft stor betydelse för att så skett. Detta hade knappast varit möjligt om Skåne hade varit ett regionförbund med vetorätt för kommuner och landsting. Stockholmsregionen håller på att utvecklas till en av Europas ledande tjänsteregioner. Stockholm är säte för många internationella företag med Skandinavien och Baltikum som marknad. Även andra delar av Sverige, t ex Mälardalen, Östergötland och delar av Småland och Norrland har haft en positiv utveckling med befolkningstillväxt och en växande ekonomi.

Men stora delar av Sverige har mött globaliseringen som en negativ företeelse som till stor del fört med sig företagsnedläggningar, minskande befolkning, försämrad ekonomi och service. I dessa delar av Sverige är arbetslösheten högre liksom antalet personer i arbetsmarknadspolitiska åtgärder, långtidssjukskrivna och förtidspensionerade¹. Hit hör regioner som tidigare hade stor betydelse för Sveriges ekonomi och sysselsättning, men som numera stagnerar. Dalsland, Värmland, Bergslagen och delar av Norrland hör till de regioner som haft en negativ utveckling, även om det här och var finns kommuner som lyckats bryta mot mönstret.

Utslagningen av arbetskraft i dessa regioner är oerhört kostsam för Sverige som helhet. De samlade transfereringarna vid arbetslöshet och långvarig ohälsa i hela landet uppgår till 121 miljarder kronor. Regionalpolitik, EU-stöd och kommunal skatteutjämning till svaga regioner kostar ytterligare 42 miljarder. Sammanlagt destineras 6,5 procent av BNP till olika åtgärder som är förknippade med utslagning från arbetsmarknaden. Dessa utgifter måste alla regioner solidariskt finansiera, vilket innebär att utgifterna konkurrerar med investeringar i tillväxtskapande åtgärder, t ex utbildning, infrastruktursatsningar, forskning och utveckling etc.

Med fler människor i jobb och minskat behov av individuella och regionala transfereringar ökar förutsättningarna att göra de offentliga investeringar som stärker hela landets konkurrenskraft. Med större och starkare administrativa regioner skapas den kritiska massa som krävs för att också dagens svaga regioner ska kunna rustas för deltagande i den globala konkurrensen och därmed positivt bidra till hela landets tillväxt.

Även om det är universitetsorter och vissa näringspolitiskt viktiga centra, som kommer att ha de största förutsättningarna att delta i den globala konkurrensen, är inte hoppet ute för andra typer av orter. Förorter till större städer har goda förutsättningar att utvecklas till attraktiva boendemiljöer för dem som arbetar i den globala konkurrensen. Det gäller även stadsnära rekreationsorter, där stadsborna kan hämta andan. Också vissa mer perifera orter har förutsättningar att etablera sig som rekreationsorter för en vidare publik, t ex Åre och Jukkasjärvi som haft förmågan att utveckla konkurrenskraft i den internationella upplevelseindustri eller de västerbottniska malmfälten, som dragit fördel av stigande världsmarknadspriser på viktiga metaller.

Men det kommer också att finnas orter, som aldrig kommer att hitta förutsättningarna att delta i den globala konkurrensen. Dessa orter kommer att få se de yngre flytta till mer dynamiska regioner och den offentliga och privata servicen försämras innan de slutligen går samma öde till mötes som Birka en gång gjorde.

Den tid är förbi då de politiska partierna arbetade för den politiska doktrinen "Hela Sverige ska leva", vilket ofta innebar att man gjorde utfästelser för varje by och gård också i landets mest avlägsna delar. Båda de partier som mest värnade om doktrinen (Socialdemokraterna och Centerpartiet) har nu formulerat den nya doktrinen "Livskraft och tillväxt i hela landet", vilket innebär en satsning på att utforma 6-8 starka regioner som var och en kan bidra till hela landets välstånd. Den nya doktrinen innebär att satsningar på regionala centra förutsätts ge

¹ Jan Edling: Alla behövs, 2005

spridningseffekter också till övriga delar av regionen. För de delar av regionen som ändå går tillbaka i utvecklingen krävs åtgärder som ger "lägsta godtagbara standard" (LGS) i fråga om offentlig och kommersiell service till kvarvarande invånare.

DEN REGIONALA UTVECKLINGSPOLITIKENS INSTRUMENT

Under den gamla doktrinen "Hela Sverige ska leva" har Sverige under lång tid bedrivit en regionalpolitik som går att likna vid den gamla fattigvårdspolitiken. Det har handlat om kompensatoriska bidrag till regioner som haft det svårt. Den nya doktrinen "Livskraft och tillväxt i hela landet" måste arbeta på andra premisser. Det gäller att liksom socialtjänstreformen på 1980-talet skapa förutsättningar för regioner att utvecklas med egen kapacitet och egna förutsättningar. Den nya regionala utvecklingspolitiken syftar ytterst till att skapa konkurrenskraft i hela Sverige, men med särskild tonvikt på att stärka de regioner som inte klarar detta med marknadens hjälp.

Den regionala utvecklingspolitiken måste utformas på ett sådant sätt att den inriktas på att fostra ekonomiskt ansvarstagande och självständighet snarare än bidragsberoende hos de regioner och företag som är föremål för stödet.

Den regionala utvecklingspolitiken måste inriktas på att skapa bestående strukturer för näringslivsutveckling. Enstaka satsningar på enskilda projekt, som inte ingår i en regional strategi (t ex regionalpolitiska tillväxtprogram) bör så långt möjligt undvikas.

Ett huvudmål för den regionala utvecklingspolitiken bör vara att öka de svaga regionernas förmåga att anknyta till den globala ekonomin och de exportmöjligheter som där ges.

Ett annat mål bör vara att så långt möjligt öka den ekonomiska integrationen i svaga regioner. Näringslivets, akademins och den regionala offentliga sektorns resurser bör samordnas för att stärka regionens konkurrenskraft när det gäller kompetensförsörjning, innovationsinfrastruktur, forskning och utveckling och fysisk infrastruktur. Genom olika regionala program kan förmågan hos små och medelstora företag att öka FoU-intensiteten och exportgraden höjas. Program bör också stödja företagets integration i moderna affärssystem.

Stödet bör i så stor utsträckning som möjligt inlemmas i moderna finansieringsformer, som möjliggör en förräntning av insatserna och därmed en längre hållbarhet för det ekonomiska stödet. Riskkapital, lån mot egeninsatser, såddfinansiering bör så långt möjligt kopplas till olika former av regler för avskrivning och royalties.

Utformningen av det stöd som Sverige erhåller från EU måste samordnas med den regionala utvecklingspolitiken så att olika stödinsatser inriktas mot målet att skapa 6-8 starka regioner med ökad ekonomisk självständighet. Stödet från EU:s strukturfonder bör samordnas med stödet från EU:s socialfond så att regionala utvecklingsinsatser och insatser för kompetensutveckling och utsatta individer får den utformning som passar varje region.

ALMI:S VERKSAMHET

En övergång till en regional utvecklingspolitik inriktad på global konkurrenskraft i 6-8 regioner får konsekvenser också för andra organisationer än de nuvarande länen. Ett av de viktigaste instrumenten är ALMI, som ägs av staten och de 21 landstingen/regionerna.

ALMI har två huvuduppgifter. Den ena är att bistå företag med finansiering i de fall banker och andra kreditorgan inte ställer upp. ALMI har utvecklat villkorslån till a) nya företag, b) etablerade företag samt c) såddfinansiering av innovationer i tidiga skeden. Den andra uppgiften är att bistå företag med marknadskompletterande rådgivning mm vid företagsutveckling. Den sistnämnda uppgiften utförs inte i hela landet. Stockholms län samt de tretton kommuner som ingår i Business Region Göteborg har valt att utföra dessa uppgifter i egen regi.

En indelning av landet i 6-8 regioner bör självfallet följas upp av en motsvarande indelning av ALMI i lika många regioner. Detta gäller särskilt den finansiella delen av ALMI (här kallad ALMI Finans), som därigenom kan få en starkare finansiell bas som kan samspela med de insatser som regionen prioriterar i det regionala utvecklingsprogrammet. Ett starkare ALMI kan också utveckla nya finansiella tjänster för regionen och dess företag, t ex att utveckla riskkapitalfonder av delar av EU:s strukturfondsstöd. I de nordligaste länen bör ALMI:s verksamhet samordnas med Norrlandsfondens. Redan idag är en fjärdedel av Norrlandsfondens låntagare samtidigt låntagare hos ALMI.

ALMI Innovation har redan nu samordnat sin verksamhet i de sju regioner där Innovationsbron Sverige redan är verksam. Integrationen mellan de två organisationerna bör utvecklas ytterligare, så att såddfinansiering och kompetensstöd kommer såväl högskoleavknoppningar som andra innovativa företag och uppfinnare till del.

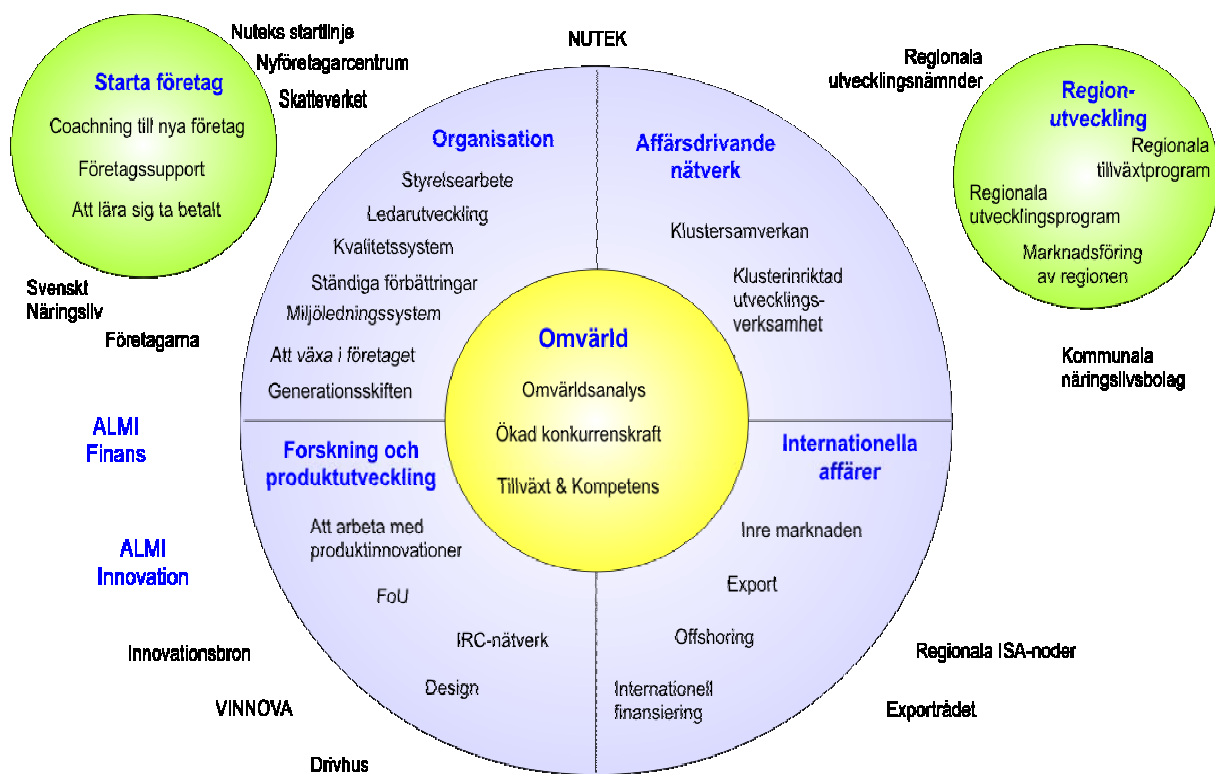
När det gäller den del av ALMI som avser företagsutveckling är det en fördel att inte spänna över för stora geografiska områden. Verksamheten bör i första hand knytas nära de funktionella regioner som finns i respektive region, nära den regionala tillväxtprocessen samt till de lokala näringslivsinsatser som sker i regionen och kommunerna samt till de "Invest in Sweden"-noder som numera finns på olika håll i landet. Regionerna bör själva avgöra om insatser vid företagsutveckling ska ske i ALMI:s regi eller om de ska utföras i egen regi.

Det är viktigt att de insatser som görs från samhällets sida gentemot företagen är marknadskompletterande och att insatser inte görs där företag och organisationer redan har uppgifter att utföra.

När det gäller start av nya företag bör samhällets insats begränsas till en allmän information och regler för bolagsbildning, skatter mm som gäller. Det kan ske via Nuteks Företagarguiden och de webbportaler som Skatteverket och Bolagsverket tillhandahåller. En stor del av det stöd och den rådgivning som sker till företag bör kunna skötas av företagens egna organisationer (t ex Svenskt Näringsliv, Företagarna, Jobs & Society, LRF m fl) eller genom att företagen själva engagerar olika konsulter. I samband med lån kan bankerna och ALMI Finans svara för den speciella rådgivning som behövs i samband med långivningen.

Samhällets uppgift bör vara att i högre grad än hittills fokusera på de innovativa företag som vill växa. Det är ett recept som Business Region Göteborg (BRG) har följt och som lett till att de 13 kommuner som ingår i BRG fick 2004 års pris som bästa tillväxtkommun.

Figur 2 visar vilka typer av insatser som kan ingå i en sammanhållen organisation för regional företagsutveckling samt vilka insatser som bör utföras av andra organisationer.

Figur 2 Marknadskompletterande insatser vid företagsutveckling, uppgifter för funktionella regioner och andra organ

UPPGIFTER MED EN REGIONAL LOGIK

Genom att olika typer av beslut decentraliseras från den statliga nivån till 6-8 regioner skapas nya förutsättningar att anpassa besluten till regionala förutsättningar och att nå samordningsfördelar mellan olika politikområden. Genom att politiken decentraliseras blir det också mer intressant för näringsliv och akademi att delta i arbetet med regionens utvecklings- och tillväxtplaner.

Det är väl känt att en stor del av den utslagning som sker av arbetskraft i svaga regioner är relaterad till förekomsten av ett svagt näringsliv i regionen, dåliga kommunikationer mellan boendeorter och orter där människor arbetar eller studerar, låg utbildnings hos individer som blir av med jobbet osv. Genom att kombinera näringspolitik, infrastrukturpolitik och utbildningspolitik med arbetsmarknadspolitik och rehabiliteringsinsatser kan en region uppnå betydligt mer effektiva insatser än vad dagens likriktade statliga sektorspolitik förmår åstadkomma. De områden som bör decentraliseras är de som har en regional logik och där det finns synergieffekter att hämta. På dessa områden bör regionen avväga intressen, sätta mål, prioritera, fördela pengar och vara drivande.

Tabellen nedan är ett försök att strukturera olika politikområden efter vad som har en regional respektive nationell logik. Givetvis måste stat och regioner samarbeta i samtliga politikområden.

Tabell 1 Politikområden med regional respektive nationell logik

Politikområde	Regional logik	Nationell logik
Övergripande politik	<ul style="list-style-type: none"> • Regionala tillväxtprogram • Regionala utvecklingsprogram • Fysisk planering • Regional sammanhållningspolitik och regionalt ansvar för EUs strukturfonds- och socialfondsprogram 	<ul style="list-style-type: none"> • Goda statsfinanser och en sund ekonomisk utveckling • Allmänna näringsklimatfaktorer (regelsystem, skattesystem, energipolitik mm) • Nationell sammanhållningspolitik • Anpassning av statlig sektorspolitik till regionernas verksamhetsområden
Tillväxt- och utvecklingspolitik	<ul style="list-style-type: none"> • Marknadskompletterande stöd till företags- och affärsutveckling (Innovationsarbete, inkubatorer, produktutveckling, export mm) • Klusterinitiering • Finansiell infrastruktur (ALMI, såddfonder, Venture Capital) • Regionala noder för investeringsfrämjande 	<ul style="list-style-type: none"> • Nationella program för utveckling av näringsliv och regioner (Nutek, VINNOVA, ISA, Exportrådet, Exportkreditnämnden m fl) • Investeringsfrämjande åtgärder (ISA) • Analys och utvärdering (ITPS)
Utbildningspolitik	<ul style="list-style-type: none"> • Kompetensförsörjning grundad på långsiktiga behov hos näringsliv och offentlig sektor (regionalt kompetensråd) • Samordning av gymnasieutbildning, yrkesutbildning, högskoleutbildning • Kompetensutveckling för vuxna 	<ul style="list-style-type: none"> • Ramlagstiftning och allmänna riktlinjer för utbildning i grundskola, gymnasieskola och högskola • Finansiellt stöd vid kompetensutveckling för vuxna (kompetenskonton)
Forskningspolitik	<ul style="list-style-type: none"> • Forskning vid högskolor och forskningsinstitut • Högskolans samverkan med det omgivande samhället • Regional forskningsfinansiering via EUs strukturfonder • Excellence Centers 	<ul style="list-style-type: none"> • Forskningsfinansiering • Nationella program för behovsmotiverad sektorsforskning (t ex bioteknik, genforskning) • Nationella program för ökad FoU-kompetens hos små och medelstora företag • Kvalitetssäkring av regionala forskningsinsatser (VINNOVA)
Arbetsmarknadspolitik	<ul style="list-style-type: none"> • Matchning av sökandes och företags efterfrågan inom regionen • Kompetenshöjande insatser • Ökad rörlighet genom bl a skapande av vidgade lokala arbetsmarknadsregioner 	<ul style="list-style-type: none"> • Allmänna riktlinjer för arbetsmarknadspolitiken och dess stödformer • Samordning av interregional och internationell förmedlingsverksamhet • Uppföljning och utvärdering
Landsbygds- och storstadspolitik	<ul style="list-style-type: none"> • Landsbygdsutveckling • Integrationspolitik • Boendefrågor 	<ul style="list-style-type: none"> • Övergripande ansvar, uppföljning och utvärdering
Infrastruktur	<ul style="list-style-type: none"> • Regionförstoring (regionaltrafik som ökar rörligheten i utbildning och arbetsmarknad) • Kollektivtrafik • Förvaltning av nationella transportnoder • Utbyggnad av regionala IT-nät 	<ul style="list-style-type: none"> • Planering och ansvar för stråk och noder i den nationella och internationella transportpolitiken (järnväg, flyg, hamnar, riksvägar omlastningscentraler) • Stöd till regional IT-utbyggnad
Miljöpolitik	<ul style="list-style-type: none"> • Regional miljöpolitik • Samverkan med kommunernas miljöpolitik 	<ul style="list-style-type: none"> • Nationell miljöpolitik • Uppföljning och tillsyn av regional miljöpolitik
Internationellt agerande	<ul style="list-style-type: none"> • Internationella överenskommelser, EU-arbete etc som rör regionen (t ex Östersjösamarbete) • Internationella kontor på platser av betydelse för regionen (t ex Bryssel) 	<ul style="list-style-type: none"> • Utrikespolitik • Handelspolitik
Hälsa- och sjukvård	<ul style="list-style-type: none"> • Regionsjukvård • Samordning med den lokala närsjukvården och äldreomsorgen 	<ul style="list-style-type: none"> • Samordning av nationell specialistvård som decentraliserats till olika regionsjukhus

STATENS ANSVAR

Den globala specialiseringen ställer som vi sett nya krav på det regionala näringslivet, akademien och regionens politiska organ att samverka kring planering och genomförande av en politik som ökar regionens konkurrenskraft. För att få fullt genomslag för detta krävs en decentralisering av beslut med regional logik till den regionala nivån. En decentralisering av tidigare statliga uppgifter kommer ingalunda att innebära att staten får mindre att göra än tidigare. Decentraliseringen medför i stället att staten kan frigöra tid som idag används till en dåligt samordnad sektorspolitik och i stället koncentrera sig på och stärka insatserna i den nationella politiken.

Övergripande ekonomisk politik och ansvaret för nationella strategier för infrastruktur, forskning, näringslivsutveckling i kombination med en nationell sammanhållningspolitik ska driva utvecklingen i alla regioner framåt mot ökad tillväxt och full sysselsättning. Staten ska också öppna dörrar för regionerna genom internationell samverkan inom EU och genom handels- och samarbetsavtal med länder i andra globala regioner.

För Sveriges är det av oerhört stor betydelse att Östersjösamarbetet vidgas. Länderna i Östersjöregionen har stora näringsgeografiska och kulturella likheter genom sin gemensamma historia där skogen och järnet spelat en viktig roll. Här finns också olikheter som kan stärka hela regionen. Skillnader i arbetskraftskostnader mellan länderna bör ligga till grund för en specialisering av produktions- och kunskapsresurser, givetvis med respekt för varje lands lagstiftning och kollektivavtal. Genom att utnyttja likheter och skillnader blir det möjligt att utsträcka och stärka produktionens värdekedjor över region- och nationsgränser och på så vis stärka norra Europas globala konkurrenskraft.

MOTKRAFTER

I varje historiskt skede där det är nödvändigt att förändra och anpassa spelregler och institutioner till nya förutsättningar finns ett motstånd mot förändring. Organisationer och individer som arbetar i det rådande systemet har inte alltid den överblick och omvärldsanalys som krävs för att se sin egen roll i förändringsprocessen. Ofta har de intressen att försvara, eftersom en ny ordning kan komma att innebära att den egna makten och överblicken blir mindre. Vi har sett det i kampen mellan könen, vi har sett det vid olika teknikskiften som påkallat institutionella förändringar och vi har sett det i övergången mellan olika samhällssystem (t ex jordbrukssamhällets våndor över det framväxande industrisamhället).

På samma sätt kommer dagens förändringskrav, där globaliseringen och internetrevolutionen skapat helt nya produktionsförutsättningar i världsekonomin, också att stöta på hinder från individer som inte ser förändringens nödvändighet, makthavare som riskerar att bli av med makt och allmänt konservativa som anser att all förändring är av ondo. Men till sist måste också de inse att de gamla värderingarna om ekonomisk utveckling, full sysselsättning och välfärd inte kan upprätthållas och byggas på om inte en anpassning sker till de nya ekonomiska villkor som gäller. Det är bara att hoppas att Ansvarskommittén ska våga lägga fram de förslag som är nödvändiga och att landshövdingar, stuprörspolitiker och nationskramare ska inse att tiderna förändrats.